

VI.

De „Elza” lag bij de uitgestrekte bank en de vangst ging zeer voordeelig. Er waren nog scheepjes in de nabijheid, doch zelden vond Everaart gelegenheid met den een of anderen lotgenoot een praatje aan te knopen. Ieder repte zich en vond geen uurtje voor gezellig gekout. 't Was de tijd van werken nu, van harden, gedurigen arbeid, om brood te hebben voor wijf en kinders, bijzonderlijk nu de tijden zoo slecht en de concurrentie met den vreemde zoo groot was.

De dagen kropen langzaam voort, maar eindelijk toch kwam de tijd van terugkeeren.

't Was een schoone avond. Everaart hoopte overmorgen tegen den nacht thuis te zijn.

Eerst had hij de zon gelaten aan den verren horizon zien verdwijnen. Nog even stak dan het goud af op de wolkschaapjes rondom. Langzaam waren daarna de sterren verschenen en nu welfde zich hoog en wijd over de zacht ruischende zee de prachtig glinsterende hemel.

Licht en vlug doorsneed het ranke scheepje de gekrulde golfjes, die in vlokkig schuim tegen den voorsteven opschoten, terwijl alleen het kabbelen aan

den boeg met het murmelen der zee de plechtige stilte verbrak.

En zoo onophoudelijk bevallig neigend en weder sierlijk oprijzend, stevende de „Elza” huiswaarts.

Everaart stond op de voorplecht. Hij gevoelde geen lust tot slapen. Hij vergat alles om zich heen en terwijl zijn blik de richting van den boegspriet volgde, vlogen zijn gedachten het scheepje ver vooruit, tot het hutje in de duinen, dat hij het zijne noemen mocht. Elza! Zij was 't middenpunt van zijn verlangen, van zijn wenschen, van zijn hoop, van zijn zwoegen: zij was zijn alles. Voor haar leefde hij, zonder haar kon hij zich geen geluk voorstellen. Haar beeld had voor zijn geest gezweefd gedurende deze lange weken. Zij was zijn eerste en zijn laatste gedachte. Met haar begon hij den dag en met haar eindigde hij dien. En of hij tuurde naar de zon bij dag, naar de sterren en bleeke maan bij nacht, naar de blauwe lichtstrepn, die soms weerkaatsten in de zee, Elza, Elza, overal aanschouwde hij de geliefde. 't Was of de golfjes haren naam murmelden, of die ook gefluisterd werd door 't opspattende water dàar voor. En dikwijls vroeg hij zich af: „Zijn anderen ook als ik? Ben ik niet dwaas om mij zoo te kwellen, vooral daar ik weet, dat zij de mijne is?” en meermalen nam hij zich voor, wat meer op zijn werk, zijn schip, zijn personeel te denken en wat minder toe te geven aan dat week, ziekelijk gevoel, en vaak ook beeldde hij zich in, dat hij geen gewone visscher was, maar iedere maal weer betrapte hij zich op de zelfde gewaarwording, op 't zelfde gevoel.

En nu had hij naar haar willen toesnellen, om haar

te melden, hoe goed de reis en de vangst gelukt was, hoe tevreden hij zich gevoelde over zijn schip. Maar het viel hem op, dat 't windje minderde, dat de vaart der „Elza” in snelheid afnam. En naarmate de morgen naderde, hoe stiller het werd.

Windstilte! Slap hingen de zeilen langs den mast. Geen tochtje viel meer te bekennen. Een algemeene lusteloosheid had zich van de bemanning meester gemaakt.

De kust was zoo ver niet meer en toch zag men zich gedoemd, wie weet hoe lang, hier te liggen.

De morgen verstreek, doch de middag bracht geen enkel zuchtje mee.

Peinzend stond Everaart op het dek. Over zijn ge-laat zweefde een donkere trek. Was er reden tot ongerustheid? De hemel vertoonde het helderste blauw, dat alleen op enkele plekken door lichte veder-wolkjes werd afgewisseld. Straks wellicht zou er een koeltje opsteken, dat den patroon en de bemanning zachtken, maar zeker huiswaarts voeren wilde.

En toch Everaart zag ernstig en strak voor zich, als vreesde hij een onzichtbaren, maar verraderlijken vijand. En ook Tist en Stan fluisterden elkaar iets in 't oor, dat te oordeelen naar hunne onheilspellende blikken vreesaanjagend was. Jan, de dekjongen, begreep er dan ook niets van. Gingen zij niet naar huis toe?

Naar huis en hij voelde zijn bloed wat sneller vloeien. Ja, hij beminde de zee, al had zij hem den eersten dag een rare poets gespeeld, toen hij haar zoo ziek en benauwd op een hoop zeildoek lag. Doch

dat was al lang vergeten. Hij was het nu geheel gewend aan boord, maar toch daarom mocht hij wel eens naar vader, naar Elza, naar de kameraden, naar het gansche dorp verlangen. Dat deden de anderen ook.

Maar waarom dan die geheimzinnige onrust? Waarom floot Tist zijn vroolijk deuntje niet en klonk niet als naar gewoonte, van Stan's lippen:

Er waren twee Coninckskinderen
Zij hadden malkander zoo lief.

— Tist, riep de patroon en aanstonds begaf de oude zeeman zich naar de voorplecht. Beide mannen tuurden naar den verren gezichteinder en deelden elkander hunne opmerkingen mede.

— Ginds is hij, riep Stan, als gold het een ouden bekende. Zoo mijn vermoeden waarheid wordt, moge God ons genadig zijn!

Meteen wees hij naar een klein wolkje, dat aan den horizon boven de zee verrees.

— Everaart, wat is er toch? vroeg Jan angstig.

— Mijn jongen, gij hebt wel dikwijls een storm gezien, maar nimmer meegeleefd. Zoo gij ouder waart en meer met de zee vertrouwd, zoudt gij evenals wij begrijpen, wat er ons te wachten staat. Gij kunt ons niet helpen; ga straks naar beneden en bid; bid voor ons en... Elza, voegde hij er teer bij, terwijl hij als een steek in 't hart voelde. Zij ook zal ons niet vergeten en 't gebed van een rechtvaardige ziel — en dat is Elza — vermag veel bij God.

Het dek vertoonde thans een ander tooneel.

Neen, den oningewijde verried nog niets, dat de

onzichtbare, de geweldige, de vijand" nakende was; dat hij onweerstaanbaar zou aanvallen, alles, wat hij op zijn weg ontmoette. Den oningewijde verried nog niets, dat weldra de zee, nu wel een effene vlakke, zich als een bezetene ging opheffen, loeiende, razende, brullende, dat de plechtige stilte zou overgaan in een huilen, een fluiten, een gillen, in een klaaglied van duizenden stemmen, nu afgewisseld door het stormgeroep, als van een woeste horde, gereed den vijand te bespringen, dan als een gehuil van overwinnende barbaren, hunne woede koe-lende op machteloze verslagenen.

O verraderlijke zee!

De lusteloosheid aan boord verkeerde in een algemeene bedrijvigheid.

De strijd zou beginnen, de strijd tegen de woeste elementen, tegen een onmeedoogenden, geen genade kennenden vijand, geweldig en overwachtig en Everaart wilde dien aanbinden met alle kracht, al sidderde zijn hart ook voor den uitslag.

De zeilen werden gereefd, alle voorwerpen, die door de golven weggeslagen konden worden, vastgesjord. Geen duim deks ontging het scherpe zeemansoog en... treurige, aangrijpende, maar niettemin hoogst noodzakelijke voorzorg, de sloep en reddingsgordels werden in gereedheid gebracht.

Daar op den grooten gordel stond in zwarte letters: „Elza”.

Elza... en zij verrees voor den ontstelden geest van Everaart. Elza... maar neen, vooral in dit oog-nblik moest hij sterk zijn, zich kloek toonen tegenover de mannen. — Hij was de patroon; van zijn hou-

ding, van zijn beleid hing ontzaglijk veel af.

Zwijg dus, gij kloppend harte..., weg, angstige gevoelens... lugubre voorspellingen. Held zijn, evenals toen Fiere om mannen van goeden wil vroeg, om de „Lucy” bij te staan... en de zeemansgaard behield de overhand.

— Mannen! en zijn stem klonk krachtig. Laten wij voor alles, een woord tot God spreken.

De mutsen gingen af en daar stonden zij, de drie stoere kerels, die niet vervaard waren, al dreigde ook de dood, maar niettemin hun vertrouwen stelden op het Opperwezen.

Everaart bad voor:

Gij, o God, die de woede der zee stillen kunt, hoor ons, hoor ons en red ons, dat wij niet vergaan...

O, gezegende Heiland, Gij, die Uwe Apostelen reddet, toen zij vreesden in den storm te vergaan, hoor ons, en red ons, wij smeeken het U.

En zacht voegden de anderen hunne stem bij die van den patroon:

O God, ontferm u onzer.

O Christus, ontferm u onzer.

O God, ontferm u onzer.

O God, hoor ons.

O Christus, hoor ons.

God spaar ons.

God de Vader, God de Zoon, God de Heilige Geest, ontferm u onzer en red ons. Amen.

— Jan, jongen, ga nu naar beneden en bid. Meer vermoogt gij nu niet.

— Ach, Everaart, laat mij toch bij u blijven.

— Gehoorzamen is de eerste plicht van den zee-man, Jan!

Er was iets teeders in de stem van den grooten kerel, toen hij tot den kleine sprak.

De knaap gehoorzaamde en 't luik werd boven hem gesloten.

— Mannen, 't zal er spannen. Bij de pinken dus!

En daar was hij, de geweldige. 't Werd in korten tijd duister. De bemanning had niet te veel gevreesd, want de eerste najaarsstorm was afgrijselijk.

De „Elza” hield het goed vol. Onwillekeurig dacht Everaart in die vreeselijke oogenblikken aan de woor-des des priesters bij de wijding: „Zij rijzen op naar den hemel; zij dalen neder tot in de afgronden.”

Daar kwam een stortzee, geweldig en onweersaanbaar. Hare uitwerking was ontzettend. Een minuut lang twijfelde de patroon, of hij nog de planken onder den voet had of wel in den kokenden afgrond geslingerd lag. Een oorverdoovend gekraak overtrof het gebulder van den orkaan, een rauwe gil vermengde zich met het vervaarlijk geloei en geraas. De mast stortte over boord, het roer werd aan splinters geslagen.

— Heere God, wat gebeurt er met ons? riep Everaart. Jan, hij moet gered worden.

In een oogwenk was de dekjongen boven.

— De sloep uitzetten! beval de patroon. Vlуг, Stan en Tist.

Maar slechts één stem antwoordde.

Rillend zagen de anderen naar de ziedende water-massa. De zee had reeds een slachtoffer verslonden.

Maar daarmee was hare vraatzucht nog niet vol-daan. Elke poging tot redding zou zij doen misluk-ken. Met een hevigen slag verbrijzelde zij het sloepje, nog voor het geheel buiten boord hing.

— God help ons, wij vergaan!

— Wees onzer arme ziele genadig, zoo riep Everaart, de handen ten hemel strekkende en zacht voegde hij erbij: Ontferm u harer!

Dan greep hij Jan in zijn armen en machteloos wachtte hij den genadestoot af. Hij scheen weer kalm nu en wist, dat de „Elza” reddeloos verloren was. De bemanning verkeerde thans in den toestand van ter dood veroordeelden, die alleen maar wachten moe-ten op een sein, waarop de beul hen in de eeuwig-heid zal slingeren.

De genadestoot kwam spoedig.

— God, ontferm u onzer! riep Everaart ten twee-den male, toen een geweldige golf loeiend, donde-rend kwam aanrollen. Zij wierp het schip omver en met overweldigend geraas, vermengd met rauwe angstkreten, met wanhopig gillen, plofte alles in de diepte neer.

Everaart behield zijn tegenwoordigheid van geest. In zijn armen klemde hij krampachtig den reeds half bezwijmden knaap. God zij dank, daar kon hij een drijfhout grijpen, het was de afgebroken mast. De moed herleefde. Neen, hij vreesde den dood niet, maar hij wilde leven voor haar en, nu in dat vree-selijk oogenblik de hut in de duinen zoo helder voor zijn geest verrees — nu kwam de zucht tot behoud geweldig sterk bij hem op. Hij begreep, dat de kust zoo zeer ver niet zijn kon, dat er na den

storm kans was door een of ander schip opgepikt te worden. Maar de nacht daalde, en de storm be-
daarde niet.

Bezield door het vurig verlangen Elza terug te zien, wilde hij zich zelven niet bekennen, dat hij zich aan een stroohalm vastklampte. Met bovenmensche-
lijke kracht werkte hij zich tegen den masttop op en trok toen ook zijn beschermeling omhoog. Ja, zoo hij van dien last bevrijd werd, zoo hij den jongen, die wellicht geen uur meer de koude, noch de razende golven, die onophoudelijk over hen sloegen, braveeren kon, aan de zee prijs gaf, dan zou de mogelijkheid van behoud grooter zijn. Maar onmiddellijk verwierp hij die gedachte, welke slechts een oogenblik bij hem opkwam. Neen, hij had beloofd den jongen tot in den dood te beschermen en zijn woord zou hij niet breken. Bij Elza terugkeeren zonder den jongen broeder... dat kon hij niet.

De minuten geleken wel dagen en nog scheen de zee niet voldaan. De storm verminderde niet in hevigheid.

Everaart werd vermoeid. Loodzwaar drukte de jongen op zijn eenen arm en slechts met de grootste krachtsinspanning gelukte het hem op den mast te blijven, waarvan de golven en rukwinden met ver-
eende krachten hem dreigden af te storten.

Maar, o wonder, tegelijk met de afmatting van het lichaam, scheen de geest helderder te worden.

Oude herinneringen stonden zoo levendig voor hem.

Hij zag zich zelf terug als knaapje... hij speelde in 't duin, rolde van een zandheuvel af, liep achter de schuwe konijntjes... kijk, hij zag de koddige dier-

tjes snel in hun hol kruipen en hij stak een stok in het gat.

Blom's toren verrees.

De goede wachter nam hem mee naar boven bij die groote lantaarn en de blinkende platen... hij hoorde duidelijk het geklikklak van 't uurwerk, dat het licht liet draaien.

En hij keek in zee...

Everaart dacht ook aan den dag, toen hij voor 't eerst mee mocht varen. Wat was hij blij geweest... en fier!

Maar aan boord was hij ziek geworden en Wouter, de bijlegger, had hem uitgelachen en zijn warm, kloppend hoofdje over de verschansing gehouden en gezegd:

— Toe jongen, maak maar eens schoon schip... weg met al dien ballast!

En weldra was hij voor goed gaan varen. De oude meester had zijn hand op zijn schouder gelegd en gezegd: Everaart, word een brave visscher... En 'swinters moet ge naar de avondschool komen, ge kunt nog veel leeren.

O! die avondschool... hij zag nu duidelijk de klas, verlicht door vier steenen lampen... en verwarmd door een hooge kachel, waarin de meester veel turfblokken stookte, welke de knapen op het strand raaptten.

Wat was het dikwijls een leven geweest in de avondschool, want de zeejongens konden zich niet meer gewennen aan orde... tenminste orde, zooals de onderwijzer het eischte.

Wat was de meester dan soms kwaad geworden!

Kijk... Everaart zag het nog, hoe de goede man zoo driftig werd, dat hij Heintje Kabeljauw uit de bank trok bij de ooren... en hem een pak slaag op zijn broek gaf en dan wegstuurde.

Heintje Kabeljauw was nu al lang weg... hij voer op een koopvaardijship.

En Everaart mijmerde verder.

Vreemd, dat hij aan die oude dingen moest denken!

Hij had altijd gaarne gevaren. O! die eerste storm; ja, toen was hij bang geweest, maar hij keerde toch naar zee terug... natuurlijk...

En dan Elza!

Hij bloosde altijd toen hij haar zag... hij durfde niet naar het meisje kijken, en toch ging hij altijd naar een plaats, waar hij zeker was, haar te zien.....

En toen was het hem duidelijk geworden, dat hij Elza lief had...

Maar hij durfde zijn geheim niet vertellen... hij verborg het haar.

Maar eens op een Zondagavond ontmoette hij haar in 't duin....

Hij had met haar gesproken over de vangst en over het weer, over alles, — en opeens had hij zijn geheim geopenbaard... het was er uit gekomen zonder dat hij het eigenlijk wilde.

En Elza was heel rood geworden.

Maar dan had ze vriendelijk geglimlacht en „ja” gezegd.

Everaart dacht aan de wandelingen, die hij met het meisje gedaan had... en hij herinnerde zich duidelijk veel gesprekken...

Nu kwam de ramp van de „Lucy” hem voor den geest. Arme menschen... hij voelde nog medelijden met hen...

Hij zag dien vader, wiens kind zoo verminkt was... een Duitscher; zijn dochttertje was in Engeland een jaar op de kostschool geweest, en zoo kreeg hij het meisje terug.

En dan die juffrouw, die over haar verloofde jammerde! Dat was vreeselijk geweest. Denk eens, dat Elza zoo om hem riep... Elza om Everaart kermde!

Wat zou ze wanhopig zijn... Elza beminde hem zoo... en ze was zoo'n goed, edel vrouwtje!

En Everaart's geest werd nog helderder.

Nu vreesde hij niet meer voor den dood; hij zou niet sterven. Zie, de redding daagde. Hij moest zelfs geen hand uitsteken. Een behaaglijk gevoel kwam zachtens over hem neer. Zag hij dan zijne hut niet! Ja zeker, dat was de zijne; de roode pan- nen staken liefelijk af tegen het witte duinzand. En daar kwam Elza in de deur. Haar gelaat was met een goddelijken glans overdekt. Glimlachend trad zij hem te gemoet. Maar hoe overheerlijk was tijdens zijn afwezigheid de streek veranderd. Welk een prachtig landschap ontrolde zich voor zijn oog! Het geleek wel een veelkleurig tapijt met gouddraad doorstikt, dat van de duinen tot den gezichteinder gespreid lag. O, wat was het zoet, zich daar zacht op neer te vleien met Elza aan zijn zijde. Hoe rustig, hoe kalm en vredig. En Elza, zij was geen visschersvrouw meer. Daalde zij uit den hemel neer, had zij er met de Engelen verkeerd, was zij er bekleed geworden met dat lange, witte gewaad, had men er haar de schit-

terende kroon op de blonde, met goud doorstikte lokken gedrukt?

O hoe overheerlijk, hoe goddelijk schoon! Ja, nu zou hij wat inslapen; Elza boog zich over hem neder en met hare reine lippen drukte zij teeder een warmen kus op zijn mond.

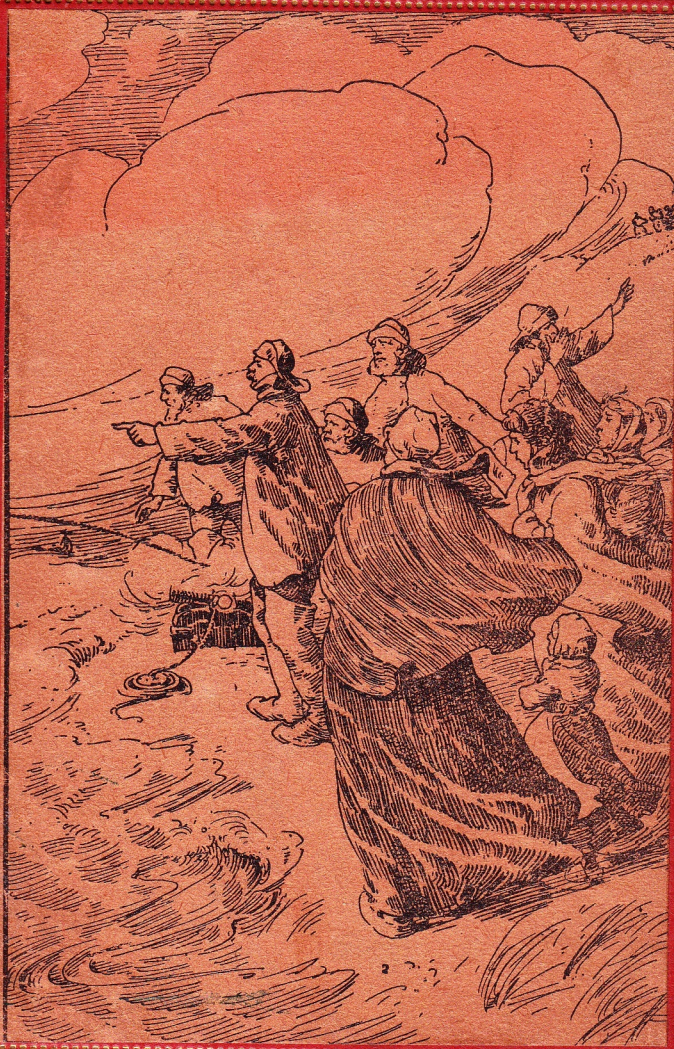
Ja, nu was het goed, heerlijk...

En ginder speelden de golven met een zwarten klomp, ja huilende, gillende, loeiende spotten zij met het wrak van de rampzalige „Elza”.

De mast dobberde, van den last bevrijd, over de ziedende zee.

En in het hutje aan de duinen trachtte de bedroefde Elza haar geprest harte te verlichten voor het Christusbeeld aan den wand.

HELDEN ZONDER ZWAARD
DOOR A. HANS

Lodewijk Opdebeek Uitgever Antwerpen

HELDEN ZONDER ZWAARD

UIT HET ZEEMANSLEVEN

DOOR

A. HANS

VLAAMSCH E BOEKHANDEL
LODEWIJK OPDEBEEK — ANTWERPEN.